

Phân tích hình tượng ông lão trong Ông già và biển cả

Sưu tầm tuyển chọn những bài văn mẫu hay nhất Phân tích hình tượng ông lão trong truyện Ông già và biển cả của Hê-Minh-Uê

Đề bài: Phân tích hình tượng ông lão trong tác phẩm truyện ngắn Ông già và biển cả của Hê-Minh-Uê.

Bài phân tích hay nhất của học sinh lớp 12

Sau 87 (84 + 3) ngày đêm ra khơi đánh cá, ông lão Xanchiagô mới câu được con cá kiếm khổng lồ, nặng độ 6, 7 tấn, dài hơn chiếc thuyền câu khoảng 7 tấc. Đói khát, mệt rã rời, đôi tay bị dây câu do cá kéo cứa rách, ứa máu. Cái giá phải trả cho một chuyến ra khơi thật đáng tự hào. Bàn chài chắc sẽ không chế giễu lão về vận xui quấy nữa! Lão càng tự hào về "sức con người có thể làm được gì và chịu đựng được đến đâu!"

Ở đời có lúc miếng ăn đã kề miệng vẫn còn bị kẻ khác giật mất! Trường hợp lão Xanchiagô mất con cá kiếm quả đúng như vậy. Trên đường giong cá về bến, lão chài lại gặp chuyện chẳng lành. Đàn cá mập đã thực mạng lao vào thuyền lão để đớp mồi. Cảnh "đương đầu với đàn cá dữ" diễn ra vô cùng bi tráng. Lão chài bị bất ngờ, bị động hoàn toàn. Thế và lực quá chênh lệch. Cuộc chiến diễn ra giữa biển đêm. Lão chài chẳng khác nào một kẻ mù giữa vòng vây của đàn cá dữ! Chỉ có một cái chày làm vũ khí. Lão thân cô thế cô, lại bị kiệt sức sau 3 ngày 2 đêm đuổi bắt con cá kiếm mắc câu. Kẻ thù của lão chài là một đàn cá mập đông đảo, khát mồi và cực kỳ hung dữ. Cá lại được màn đêm, được sóng biển che giấu, bất ngờ xuất hiện. Đàn cá biến hóa, lão chài căng mắt nhìn chỉ thấy "những chiếc vi cá mập xẻ dọc ngang trên mặt biển và những đường lân tinh lấp lánh". Những hàm răng cá mập tấp mồi "sần sập", lưng đàn cá dữ cuộn sóng làm cho "chiếc thuyền câu chòng chành". Không chỉ con cá kiếm mà ngay cả lão chài cũng sẽ trở thành mồi ngon cho đàn cá dữ đớp mồi! Hêminguây đặc tả lưng cá mập đội con thuyền câu đã vẽ nên một cảnh hãi hùng, đầy nguy hiểm!

Cuộc chiến đấu mỗi lúc một dữ dội. Người đọc có cảm giác là bao nhiêu cá mập ở vùng biển "Giếng Lớn" đã kéo tới bủa vây lấy chiếc thuyền câu. Lão già như bị màn đêm bịt mắt, "vụt nhào nhào lên những chiếc đầu" cá mập. Lão bị động "kháng cự một cách tuyệt vọng với một kẻ thù mà lão chỉ nghe bằng tai, bằng cảm giác "Thật bất ngờ cái chày – vũ khí chiến đấu bị cá dữ ngoạm "giật phắt đi". Lão Xanchiagô đâu phải là kẻ tầm thường, khoanh tay đầu hàng đàn cá mập! Thành quả lao động được làm nên bằng mồ hôi và máu, không thể nào để đàn cá dữ cướp đi. Nhanh nhẹn và dũng mãnh, lão tháo tay lái làm vũ khí chiến đấu. Cuộc chiến giữa người với đàn cá dữ ngày một trở nên dữ dội quyết liệt! Lão già lấy hết sức bình sinh, nắm chắc tay lái, thẳng cánh, vụt túi bụi ra bốn phía". Lão chài bị đàn cá mập khép chặt vòng vây! Đàn cá dữ túm tụm lại đằng sau lái, con nọ tiếp con kia. Khi thì cả bầy một lượt, chúng đâm bổ vào xác con cá. Bầy cá dữ khát mồi không chịu rời chiếc thuyền câu "ngoạm xong một miếng quay ra rồi quay trở lại. Xác cá bị rĩa, bị đớp, bị ngoạm. Những mảnh thịt mà đàn cá mập đớp được" lấp lánh dưới nước!

Phân tích hình tượng ông lão trong Ông già và biển cả

Con cá kiếm khổng lồ thế mà giờ đây chỉ còn một ít thịt dính vào đầu! Con cá cuối cùng xông đến đớp vào đầu cá. Có thể nói đây là một hiệp đấu ác liệt, cá và người đánh giáp lá cà. Lão chài dùng mảnh "hoa cái tay lái lên và quật đúng vào răng hàm cá mập". Ông lão giáng trả như vũ bão "quật liên hồi hai bận, ba bận, mười bận!". Bất thành linh chiếc tay lái gãy rắc, lão dùng mảnh vẫn tiếp tục quật vào đầu cá... vụn nữa làm cho "con cá mập nhả con cá và oằn mình lặn xa".

Như người lính chiến ngoan cường trên chiến địa, đánh đến giọt máu cuối cùng, bắn đến viên đạn cuối cùng, hết đạn thì dùng lê tử chiến với giặc, lão chài Xanchiagô cũng vậy! Một mình đơn độc chống với đàn cá dữ giữa biển đêm, khi cái chày bịch cá mập ngoạm mắt, lão bình tĩnh và sáng suốt xử lý tháo ngay tay lái làm vũ khí. Càng đánh càng hăng, lão đã quật tới tấp vào đầu cá dữ, quật mạnh đến nỗi gãy cả mái chèo. Lão đã giáng cho con cá mập sau cùng một đòn chí mạng!

Việc đánh bắt được con cá kiếm nặng 6, 7 tấn là một chiến công! Cuộc đấu với đàn cá dữ không cân sức, thịt con cá kiếm bị đàn cá mập ngoạm sạch, đớp sạch, nhưng lão vẫn còn giữ được bộ xương cá, giữ được con thuyền câu. Câu nói của lão: "Thuyền của mình vẫn tốt nguyên và chẳng sút mẻ một tẹo nào, trừ chiếc tay lái ra không kể. Cái đó cũng dễ thay!" - điều đó cho thấy, tuy thất trận nhưng lão chài vẫn còn tiềm lực! Nhất định lão lại ra khơi. Giữ vững niềm tin sau chiến bại không phải ai cũng có ý chí ấy! Lúc quật vào đàn cá dữ, ông lão cảm thấy một mùi kì dị trong mồm: "vừa tanh như sắt, vừa giòn ngọt". Mùi kỳ dị ấy là máu và cũng là dư vị cay đắng của sự thất bại! Như một sự tông kết sau trận đánh, lão Xanchiagô nhỏ toẹt máu xuống biển và nói: "Cho chúng mày nuốt đi lũ cá mập kia. Nuốt đi để tưởng tượng là vừa giết chết được một con người". Một cái nhỏ toẹt đầy khinh bỉ. Một câu nói vừa giễu cợt vừa thách thức kẻ thù! Trong chiến bại mà lão chài vẫn ngạo nghễ! Đó là tâm thế và bản lĩnh cứng cỏi của một con người chân chính. Cảnh "đương đầu với đàn cá dữ" được miêu tả rất sống động.

Lão chài được đặt trong thế đối địch tương phản chêngh lệch. Các chi tiết nghệ thuật được khắc họa và tái hiện chủ yếu bằng thính giác, cảm giác, xúc giác... trong biển đêm vô cùng ghê rợn và ác liệt! Người thì máu đầy mồm, cá thì lặn xa vào đớp mồi, bị quật như tử. Lời đối thoại của Xanchiagô với đàn cá mập lúc thì thách thức khinh bỉ, lúc thì thừa nhận thất bại. Vốn liếng còn đó, lão chài rồi lại ra khơi. Chỉ có một mình đơn phương độc mã đương đầu với đàn cá mập thế mà sau cuộc chiến, lão chài lại nói: Gió cũng là bạn tốt của ta... đôi khi cũng là bạn tốt... biển cả với những bạn hữu và kẻ thù của ta... "Gió làm căng cánh buồm. Biển có đàn cá dữ, nhưng cũng có cánh chim hiền lành, biển là nơi làm ăn của lão và các bạn chài". Cách nghĩ của lão chài mộc mạc, bình dị nhưng ham sống biết bao.

Ở đời cái đáng sợ là không nhận diện được kẻ thù. Cái đáng sợ nữa không phải là sự thất bại mà là chưa biết tìm ra nguyên nhân thất bại. Ở đây, lão chài Xanchiagô tự nói với mình: "Ta thử nghĩ xem cái gì đã làm cho ta thất bại nhỉ? Không, không có cái gì cả. Ta đã đi xa quá! Đó là phần ngằm của "tảng băng trôi" mà Hêminguây muốn gửi gắm bạn

Phân tích hình tượng ông lão trong Ông già và biển cả

đọc: Mọi khát vọng đều đẹp, đều đáng yêu. Khát vọng quá lớn, vượt xa khả năng hiện thực thì sẽ thất bại. Hình ảnh lão chài Xanchiagô trong cảnh "đương đầu với đàn cá dữ" này cho ta bài học về sức mạnh, khí phách và niềm tin trong lao động và cuộc sống.

Những bài văn hay phân tích hình ảnh ông lão trong Ông già và biển cả

Bài số 1:

Ô-nít Hê-minh-uê (1899-1961), nhà văn xuất sắc của nền văn học hiện đại Mỹ. Tác phẩm *Ông già và biển cả* (1952) là một trong những tác phẩm có độ phổ biến sâu rộng của ông. Truyện kể về hành trình săn đuổi và chinh phục con cá kiếm khổng lồ của một ông già trên biển cả, nhưng cuối cùng con cá khổng lồ ấy lại bị đàn cá mập tấn công, rĩa thịt đến mức chỉ còn bộ xương. Thiên truyện là một ẩn dụ về hình ảnh con người theo đuổi những khát vọng lớn lao, dù cuối cùng thất bại, nhưng vẫn bất khuất không chùn bước.

Bên cạnh đó là một nghệ thuật độc đáo với nguyên tắc kể chuyện "cứ bảy phần của nó chìm cho một phần nổi" – đó chính là "nguyên lí tảng băng trôi" trong kể chuyện do chính Hê-minh-uê đề xuất. Thiên truyện thể hiện rõ nét sức thuyết phục lớn lao của tư tưởng và văn tài của Hê-minh-uê đối với Giải thưởng Nô-ben.

Đoạn trích trong sách giáo khoa nằm ở giữa thiên truyện, diễn tả cảnh ông lão chiến đấu ngoan cường với con cá kiếm và bắt được nó. Cùng với đó là sự gợi mở của "nguyên lí tảng băng trôi"

Sau tám mươi tư ngày lênh đênh trên biển cả không đánh bắt được con cá nào, ngày thứ tám mươi lăm, ông lão gặp một con cá kiếm khổng lồ. Suốt hai ngày đầu, con cá dù đã mắc câu nhưng vẫn chưa chịu khuất phục, nó lôi ông lão đi dọc ngang trên biển. Đến khi nhìn thấy con cá đuối sức nổi lên mặt nước, chính ông lão, người thợ câu già dặn của biển cả, cũng phải kinh ngạc: Thoạt tiên, lão thấy một cái bóng đen vượt dài qua dưới con thuyền đến mức lão không thể tin nổi độ dài của nó: không, nó không thể lớn như vậy được; cái đuôi lớn hơn cả chiếc lưỡi hái lớn, màu tím hồng dựng trên mặt đại dương xanh thẳm; thân hình đồ sộ và những sọc màu tía trên mình; cánh vẫy trên lưng xếp lại, còn bộ vây to sụ bên sườn xoè rộng; con cá lại tiếp tục lượn vào theo vòng tròn của nó trông điềm tĩnh và tuyệt đẹp, chỉ có cái đuôi đồ sộ cử động; mõm nó dài, rộng, ánh bạc, vằn tía và bắt tận trong dòng nước, cái vây ngực đồ sộ, vươn cao trong không trung, phóng vút lên khỏi mặt nước, phô hết tầm vóc khổng lồ, vẻ đẹp và sức lực,... “Một con cá to lớn và tuyệt đẹp. Đó chính là vẻ đẹp của thiên nhiên, một vẻ đẹp khổng lồ xứng đáng với cái rộng mênh mông, hùng vĩ của biển cả, nơi luôn chứa đựng bao điều bí mật và những sức mạnh cũng như những hiểm họa không lường. Vẻ đẹp ấy khiến ông lão cũng phải thán phục. Và vật mà ông lão quyết tâm chinh phục nó bằng được, tuy nhiên việc bắt con cá đó không hề dễ dàng, đúng hơn, đó là cả một trận chiến gay go và ác liệt

Phân tích hình tượng ông lão trong Ông già và biển cả

Cứ mỗi lần con cá lượn vòng là mỗi lần ông lão phải gắng sức, đến nỗi cảm thấy choáng váng. Sau mỗi lần như thế, ông lão lại tự nhủ. Vòng lượn của con cá càng nhiều và thay đổi liên tục chứng tỏ nó khôn ngoan, dũng cảm, kiên cường chống đỡ không kém gì đối thủ. Con cá cố gắng thoát khỏi sự níu kéo quyết liệt của lão ngư phủ. Cả hai bên đều đã kiệt sức nhưng đều cố giành phần thắng về mình.

Suốt hai giờ đồng hồ, ông lão mệt nhoài, người đầm mồ hôi vì cứ phải ra sức kéo sợi dây để cho con cá khỏi quay vòng. Sức lực của ông lão suy kiệt nhanh chóng, ông lão thấy hoa mắt..., mồ hôi xát muối vào mắt lão và xát muối lên vết cắt phía trên mắt và trán.

Đến vòng lượn thứ ba, khi đã thấm mệt, con cá không quật dây nữa và bắt đầu lại lượn vòng chậm chậm... Rồi ông lão nhìn thấy: Cái đuôi lớn hơn cả chiếc lưỡi hái lớn, màu tím hồng dựng trên mặt đại dương xanh thẫm. Nó lại lặn xuống và khi con cá hãy còn mấp mé mặt nước, ông lão có thể nhìn thấy thân hình đồ sộ và những sọc tia trên mình nó. Cánh vi trên lưng xếp lại, còn bộ vây to sụ bên sườn xòe rộng.

Ông lão phân tích tình hình, tìm mọi cách kéo con cá lại gần thuyền và tự động viên: Hãy bình tĩnh và giữ sức, lão già ạ. Kéo đi, tay ơi... Hãy đứng vững, đôi chân kia. Hãy tỉnh táo vì tao, đầu à... Nhưng đó cũng là lúc sức cùng lực kiệt: Miệng lão khô khốc không thể nói nổi, hoặc nếu có thì cũng bằng giọng thì thảo, yếu ớt. Ý chí, nghị lực của ông lão Xan-ti-a-gô còn thể hiện ở quyết tâm bắt bằng được con cá. Sức lực cạn kiệt nhưng lão vẫn cố gượng dậy để tiếp tục chiến đấu.

Ông lão phán đoán, phân tích tình thế rồi đưa ra giải pháp hành động hợp lí, chính xác, đồng thời kiên trì chịu đựng và tin rằng mình sẽ giết được con cá: Chỉ hai ba vòng nữa thôi thì ta sẽ có nó... Tao sẽ tóm mày ở đường lượn... Ta đã di chuyển được nó.

Hình ảnh con cá kiếm ở phần nổi là thành quả của nhiều ngày lao động vất vả trên biển của ông lão Xan-ti-a-gô. Ở phần chìm, nó tượng trưng cho ước mơ, khát vọng lớn lao của con người, là vẻ đẹp kì diệu của thiên nhiên. Trong quan hệ với con người, thiên nhiên vừa là bạn bè vừa là đối thủ.

Sự khác biệt đó hàm chứa một ý nghĩa sâu xa: Con cá kiếm không chỉ là một con cá do ông lão săn được mà là hình ảnh của ước mơ, lí tưởng mỗi con người theo đuổi trong suốt cuộc đời. Sự khác biệt đó còn gợi cho người đọc suy nghĩ: Phải chăng đó là khoảng cách xa vời giữa ước mơ và hiện thực. Khi ước mơ đã trong tầm tay hoặc đã trở thành hiện thực thì nó không còn giữ được vẻ đẹp để, huy hoàng như trước nữa. Hình ảnh con cá kiếm còn tượng trưng cho khát vọng nghệ thuật và quá trình sáng tạo của nhà văn.

Tác phẩm *Ông già và biển cả* cũng thể hiện tình cảm yêu mến, khâm phục của nhà văn đối với những con người lao động nghèo khổ. Tác giả muốn chuyển đến người đọc một thông điệp quan trọng: Trong cuộc đấu tranh vật lộn mưu sinh hay để lập chiến công, con người có thể chấp nhận cái chết, nhưng không bao giờ chấp nhận lùi bước. Câu chuyện

Phân tích hình tượng ông lão trong Ông già và biển cả

về ông lão đánh cá già nua, đơn độc nhưng vô cùng dũng cảm đã cố vũ biết bao người trên thế giới dám dấn thân vào sự nghiệp đấu tranh vì hạnh phúc của nhân loại.

Bài số 2:

Ơ-nít Hê-minh-uê là nhà văn Mỹ nổi tiếng của thế kỉ XX. Ông có nhiều đóng góp quan trọng trong việc cách tân nghệ thuật tiểu thuyết phương Tây. Những tác phẩm của ông chinh phục bạn đọc nhiều nước trên thế giới bằng một lối viết truyện hiện đại có khả năng miêu tả dòng tâm tư nhân vật, đi sâu thể hiện những bí ẩn nội tâm của con người. *Ông già và biển cả* thường được đánh giá là kiệt tác của Hê-minh-uê và nó cũng được xếp vào hàng các tác phẩm lớn, xuất sắc, tiêu biểu của văn học thế giới.

Mượn hình tượng tảng băng trôi với một phần nổi và bảy phần chìm, Hê-minh-uê đã nêu ra yêu cầu: nhà văn phải tạo ra được những văn bản nhiều khoảng trống, tạo ra tính đa nghĩa, đa âm cho câu chuyện. Tác giả chủ trương tự giấu mình, không can thiệp trực tiếp vào câu chuyện, nhà văn không được trực tiếp nói ra ý tưởng của mình mà phải xây dựng những hình tượng có nhiều sức gợi, nhiều ý nghĩa để người đọc tự hiểu, tự rút ra những ẩn ý của các hình tượng trong tác phẩm. Người kể có thiên hướng để cho nhân vật hành động nên nhiều đoạn chỉ có đối thoại hoặc độc thoại nội tâm lẩn át. Thái độ của nhà văn được bộc lộ trong tác phẩm bằng những giọng nói trái ngược, khó xác định, vừa tả thực lại vừa tượng trưng.

Trong đoạn trích *Ông già và biển cả*, Hê-minh-uê chỉ miêu tả một nhân vật là ông lão đánh cá, một hành động là đi câu cá. Hành động này được lặp đi lặp lại khiến cho tác phẩm mang tính biểu tượng, tác phẩm là một ẩn dụ sâu sắc. Nhân vật ông lão Xan-ti-a-gô được thể hiện như một biểu tượng về con người lao động, một người tiêu biểu cho người anh hùng dũng cảm đấu tranh, luôn luôn theo đuổi khát vọng nhưng cũng rất tỉnh táo ý thức được giới hạn của mình. Khi xây dựng nhân vật này, nhà văn sử dụng một kĩ thuật mới mẻ, rất tiêu biểu cho tiểu thuyết thế kỉ XX, đó là độc thoại nội tâm. Độc thoại nội tâm có lúc trong chính bản thân ông lão, có khi lại như lời nói với con cá kiếm,... Chẳng những từng đoạn đời đã qua của ông lão được tái hiện lại trong dòng tâm tư mà ngay cả việc đánh cá, cuộc sống của con người nói chung cũng được thể hiện trong độc thoại của ông lão,... Qua đây, ta nhận thấy rõ phần nổi và phần chìm của đoạn trích. Phần nổi của đoạn trích là miêu tả cuộc săn bắt cá của ông lão Xan-ti-a-gô. Còn phần chìm, phần biểu tượng, ẩn dụ thì ông lão là hình ảnh của người lao động có khát vọng cao đẹp, biển cả là khung cảnh kì vĩ tương ứng với môi trường hoạt động sáng tạo của con người. Con cá kiếm không chỉ là con mồi của ông lão mà nó còn biểu tượng cho ước mơ, lí tưởng của con người muốn hướng đến. Cuộc đi câu là hành trình theo đuổi một khát vọng to lớn vượt ra ngoài giới hạn của con người.